

49-ik sz. Decemb. 3. 1865.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐ-TULAJDONOS:
SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ:
EMICH GUSZTÁV.

A képeket kitünőbb művészeink rajzolják s metszi **RUSZ K.**

Előfizetési föltételek:

Pestre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre	6 frt — kr.
félévre	3 frt — „
negyedévre	1 frt 50 „

Előfizethetni minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja: 3 hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdij külön 30 uj kr.

Az előfizetések s a hirdetményi illetékek a **kiadóhivatalba** (Barátok-tere 7-dik sz.)
 a kóziatok pedig a lap **szerkesztőségéhez** (Dohány-utca 1-ső sz.) bérmentes
 levelekben intézendők.

PEST, 1865.

NYOMATOTT EMICH GUSZTÁV
 M. AKAD. NYOMDÁSZNÁL.

TARTALOM.

Cikkek: „Szabadkai Fialla Lajos.“ *Kóds Ferencről.* — „Maradj fiam a nádfedél alatt!“ (költ.) *Tihany Gézáról.* — „Az új messiás.“ (Beszély.) — „A színnyomásról.“ Közl.: *Szabó József.* — „A bánáti bányavárosok, nyers ércek termelése és ipar tekintetében.“ *Asbóth Lajostól.* — „A tuareg.“ — „Régi magyar levelek.“ *Nydrfi K.-tól.* — „Levél Jersey szigetről.“ *Irányi Dánieltől.* — „Egy hét története.“ *Vadnay*

Károlytól. — Ujdonságok. — Vegyes közlemények. — Irodalom. — Zeneművek. — Nemzeti színház. — Szerkesztői üzenetek.

Képek: „Szabadkai Fialla Lajos.“ — „Anina.“ (Fénykép után rajz. *Blumberg*) — „A százszázai vizes.“ (Fénykép után rajz. *Blumberg.*) — „Tuareg.“ — „Alapnyomat-minta.“ — „Mit szeretne a bécsi.“ *Neue Fr. Presse.* — *Rajzolta Jankó János.*

Vegyes közlemények.

— (*A herceg Eszterházy-féle testőrség.*) A több mint 200 év óta fennálló herceg Eszterházy-féle testőrség nov. 1-én herceg Eszterházy Pál rendelkezés takarékosági szempontból feloszlattatott. Ez őrség, mely egykor egész zászlóaljából állt, az utóbbi időkben egy századra olvadt le. A gránátosok a herceg jobbágyai közül szedettek s e célra mindig a legszebb és legmagasabb férfiak választattak ki. Öltözetük pompás volt, aranyujtásos kék atilla, vörös nadrág és magas granátos főveg. Egy osztály mindig a herceget kísérte, még utazásában is, míg a többi legénység a kismartoni hercegi kastély laktanyájában volt elszállásolva. A csapat a feloszlátás napján még 24 emberből állt, kiknek egy része készpénzadományt, más része pedig nyugdíjat kapott.

— (*Új évtől kezdve*) minden, a birodalom határain belül szétküldözött levélért egy latig csak 5 kr. fizetendő.

— (*Az akadémiai album kiadója*), Schrecker Ignác ezen album jövedelméből az írói segélyegyletnek 110 ftot adott át.

— (*Ismét egy Magyarországon megtelepülő fejedelmi család.*) Pesten jelenleg már lakik egy fejedelmi család, a Szerbiában detronizált Karagyoryevics herceg. Most meg, Rómából érkezett megbízható magánlevelek szerint, a nápolyi királyi család csakugyan komolyan gondol arra, hogy birtokait Rómában és Albanóban eladja, s egy nagyobb birtokot vegyen Magyarországon. A nápolyi birtokokat Rómában Napoleon császár szándékozik megvenni Eugenia császárné számára, ki mint e levelekben határozottsággal állítatik, a jövő husvétra a császári herceggel együtt Rómába fogna érkezni.

— (*Vak képviselő.*) Azt tudjuk, hogy a mi országgyűléseinknek is volt egy szomorú alakja, a fogságban megvakult lángszavu és lánglelkű Wes-selényi. Most Angliában Brighton-város részéről a 32 éves Fawcet Henrikben szintén vak képviselő jutott be a parlamentbe. Az angol lapok jelentik, hogy Fawcet életpályája különös érdeket nyert egy ahhoz csatlakozó szomorú esemény által. Henrik 20 éves korban a cambridghei egyetem hallgatója volt, s már a legszebb reményekre jogosított, midőn 1858-ban egy, atyja társaságában tett vadászatnál, ez utóbbi kétszöves fegyvere váratlanul elsült, és a lövés oly szerencsétlenül találta fiát arcon, hogy annak mindkét szemét átfurta. Fawcet rögtön tökéletesen megvakult. A szerencsétlen ifju kétségbeesése azonban csak rövid ideig tartott, s a vakságból eredő, majdnem leküzdhetetlen akadályok dacára szokatlán bátorsággal ismét egyetemi tanulmányaihoz látott. Társalkodóul egy

ifju választott, ki őt azóta minden tudományos munkálataiban hiven támogatta. Fawcet kiváló szorgalommal a nemzetgazdászatra adta magát, melyben bámulandó előmeneteleket tett, míg végre 1859-ben először tartott nyilvános beszédet az angol nemzetgazdászati társulat meetingjében. Rendkívüli emlékező tehetsége megengedte, hogy tudományos és statisztikai művekből egész szakaszokat hihetlen pontossággal idézhessen s az interviálók kezdetben nem is akarták elhinni, hogy vak. Brighton részéről történt megválasztását kirekesztőleg rendkívüli érdemeinek köszöni, mert választói irányában egyetlen egyet sem használt azon megvesztegetési módok közül, melyek Angolországban napirenden vannak.

— (*Langievitz levele.*) Langievitz tbk., a híres lengyel diktátor, ki osztrák fogságából elbocsáttatván, mint svájci polgár, elébb Helvéciába, aztán Angliába költözött át, a Brüsszelben megjelenő „Nord“-hoz ilyen tartalmu levelet intézett: „Szerkesztő ur! Ön lapjának nov. 14-ki számában egy fényes fogadtatás leírását olvasom, a mely az én számomra készítettet volna a közelebbi napokban Párisban, és a mely fölött nagyon élénken megilletődtek volna az emigratio többi töredékei, melyek nekem azt vetik szememre, hogy a mult felkelés alatt, mely oly sokakat tönkre tett, nagy vagyont szereztem. (30,000 frank évi jövedelemről beszélnek.) Azt mondják, hogy én Schweizban Ambricht név alatt jószágot vásároltam. — Kérem önt, sőt követelem, hogy lapjának legközelebbi számában tegye közzé a következő nyilatkozatot: 1) Mult évi december óta nem voltam Párisban; 2) Sem Schweizban sem másutt nem vettem jószágot, s a kik közel vannak hozzám, akár ellenségeim, akár barátim, jól tudhatják, miszerint a lengyel felkelés által csak adóságokkal terheltem magamat, melyeket nevezetesen az osztrák fogságból elmenekülésem megkiszérlésére szedtem fel, mintegy 3000 osztrák ért. ftig, és a melyeket még most is sinylek. — Ha szabad volna ilyen komoly dologból gunt üznom, arra kötelezném magamat, hogy annak engedem át egészen azon vagyonomat, melylyel a gyűlölködő és alacsony rágalom engem gazdagítani igyekszik, a ki felfedezi, hogy miből áll az hát tulajdonképen. Egész tisztelettel stb. — London, nov. 20. — Langievitz M.“

— (*Házasság az égben.*) azaz, a levegőben köttetett nov. 8-án Amerikában. Diszesen felékitett kis csónakban emelkedett magasba az új pár, s irta alá a légben a házassági szerződést, melynek egy pontját ime idézzük; „Mi, itt a magasban, az isten felséges színe előtt, teljesen át-

Első évi folyam.

49. szám.

December 3. 1865.

Szabadkai Fialla Lajos.

(Az oláhországi orvosi növeldé bonctanára.)

Kinek a gondviselés önszorgalom és lankadatlan igyekezet után a feledhetetlen haza határain kívül oly szép kört mutatott ki, s e kört szép talentuma és nemes szíve által új hazája s ebben élő magyar honfitársai érdekében kitűnően tölti be: annak arcképét és rövid életrajzát e lapok olvasóinak bemutathatni örömmnek tartom. Dr. Fialla Lajos 1829-ben Szabadkán, Bácsmegyében született, hol édes atya jelenleg is köztisztviselő orvos, s az atyai szeretet egész melegével csüng Bukarestben élő két jeles fián. 1840—1846-ig a bajai

Szabadkai Fialla Lajos.

gymnasiumban folytatta kitűnő előmenetellel tanulmányait s 47 és 48-ban Pesten találjuk. A forradalom alatt ott állott az 5-dik önkényes zász-

lólaj bajnokai sorában. — Az orvosi tanfolyamot 49-től 55-ig Bécsben végezte, s hogy mily sikerrel, azt mindjárt fogjuk látni.

Mint nagyra törő s tudományával az emberiségnek használni akaró lelkes ifju, 1857-ben jött le Bukarestbe, hogy kitartás és igyekezet által magának pályát teremtsen. — Mivelt és nemes modorával csakhamar megtalálta azon kulcsot, melylyel az emberek szívéhez legkönnyebben hozzá lehet férni. Ezenkívül a román nyelvet is pár év alatt sajátjává tevén, a mellett, hogy a magasb körtől le a legszegegyebb néposztá-

lyig a város legtiszteltebb orvosa lett, már 1859-ben az itteni Kólcza-kórházban az egyik elsőrendű orvosi állomást nyerte el, a mi itt egy idegenre

nézve a legszebb kiténtetés volt, ép akkor, midőn az itt lábra kapott oláh álhazafiság minden idegent az állami szolgálatokból kiküszöbölni igyekezett. 1860-ban, a forrongás ezen évében lépett bonctanári állomására, melyen Kreczuleszku és Polizu voltak elődei, s melyen azóta mai napig tanítványainak egyik legünnepelebb tanára. Nem azon tanárok közül való ő, kik ráncba szedett homlokkal, szivtelen s igorral szokták a kezdő ifjakat a tudományok mezejéről elriasztani. Előadásában a szépet és hasznost ritka kellemmel és nyájassággal bírja párosítani, annyira, hogy tódul az ifjuság az ő előadásaira.

Azon idejét, mely hivatalos teendői után rendelkezésére marad, mint orvos, író, férfi és hű barát, nálánál üdvösebben senki fel nem használhatja. A mellett, hogy Bukaresztben a legmagasabb körnek egyik legkedvesebb orvosa, a bukureszti szegény magyaroknak valóságos édes atyja. Csak egy pár sorral kell őt értesítenem, s azonnal ott terem a legszegényebb hajlékban, és legyen

bár az a város legtávolabb eső részében. Szegény honfitársait ingyen gyógyítja, ingyen gyógyszerrel látja el, vagy azonnal elszállíttatja a keze alatt levő kórházba s már nyájas és szivélyes modorával is félig meggyógyítja a beteget. Mint tudományos férfi, a bukureszti román orvosi lapot koronkint jeles és közfigyelmet gerjesztő cikkeivel gazdagítja. — A bukureszti lövöldének ő volt egyik teremtő tagja és több évig elnöke, s mintegy megszokott dolog már itt, hogy a legelső jutalmat minden évben kedves emlékül elnyerje. Az idén Előpatakon töltvén pár hetet, a lelkes székegy hazafiak által egy becses emlékekkel lepetett meg, melyet azzal viszonozott, hogy a bukureszti magyar templom számára egy örökemlékü áldozatot hozott.

Mig isten élteti, — sokáig is éltesse, — benne a hontalan magyarok édes atyát, a vallás és nemzeti-ség, ez utóbbi a bukureszti „Hunnia“ lelkes pártfogása által, egy jeles oszlopát fogja tisztelhetni benne.

Koós Ferenc.

Maradj fiam a nádfedél alatt!

Elfáradtam, — lankadni kezd a kar;
A pálya kezdetén leroskadok.
Hullámot vert hajómra a vihar,
S már-már átesapnak rajta a habok.
Mért nem hallgattam jó anyám szavad:
„Maradj fiam a nádfedél alatt!“

Tied e kis, szüktelkü ősi lak,
A tüzhelyen anyád szerelme ég;
Igaz, hogy lejjebb szálltak a falak
S a vidám zaj táját kerüli rég.
De még szerelmem lángja itt maradt:
„Maradj fiam a nádfedél alatt!“

Hova te vágysz, tér soknak nem jut ott,
Az ut száz lélek szárnyát törte meg,
Míg végre egy a sokból feljutott,
S ezt is azért tapsolta a tömeg,
Mert oly magasra nem dobhat sarat:
„Maradj fiam a nádfedél alatt!“

A lég ott fenn fagyasztó jéghideg,
S hideg szoborrá lesz, ki benne él,
A sziv beszédét az nem érti meg
Vagy elnémitja, hogyha szóra kél,
S magasbra sokszor sírokon halad:
„Maradj fiam a nádfedél alatt!“

Magas hegyet a villám többször ér,
A bérc fenyűjét többször gyújtja fel,
S mit megvilágít — bár nagyobb a tér —
Hamvát a szél a légbe szórja el,
S a földnek új termőerőt nem ad:
„Maradj fiam a nádfedél alatt!“

A méreg itt nem hat szivedbe, mely
Ott annyi szivet vérig mar, gyötör;
Nem kényszerít, hogy arra tört emelj,
Ki véled egy pályán, egy célra tör.
Hol érezzük, értjük minden szavad:
„Maradj fiam a nádfedél alatt!“

A szó, a drága köny hiába volt;
Bár utamon áldó szavad kísért,
A balga gyermek szörnyen meglakolt:
A cél helyett örvény szélére ért,
S távolból kél elhaló szavad:
„Maradj fiam a nádfedél alatt!“

Tihany Géza.

A z u j m e s s i á s .

(Hcszély.)

I.

(Folytatás.)

I y aztán Sabatti Sevi nem háborgattatva senkitől, csakhamar ura lett Izrael népének s később a basilikuséhoz hasonló erejű császszeimével a muzulman atyafiakra is át kezdett kacsingatni. Minden sinagogában jelvényeit függeszteté föl, és jaj volt annak a papnak, a ki akaratának ellenállni mérészt!

Egyszer csak Kiuperli, épen midőn lefekünni akarván kaftánját oldozá ágya előtt, kiejája rohan be, egy por- és verejtéktelept csiauszt vezetvén eléje, a ki lábaihoz borulva, a következő és rettenetes dolgoknak leve előadója:

— Damaskusnak, Jeruzsalemnek, Bagdadnak, Mosulnak, Erzerumnak, Halebnek, Diarbekirnek, Tokatnak, stb. vége! — A hitetlen eb előtt kaput tárt minden város; a pasákat, timárokat, molahokat, ulemákat letette, s helyükbe hitetlen ebeket, és hitehagyott muzulmanokat rendelt; a katonaságot elcsábitotta, egész ázsiai török birodalom az övé, és most Smyrnának vette az utat, ezen várost is elcsábitandó.

De már ezt Kiuperli sem vette aztán tréfának; a csiauszt előtt ugyan kacagva mondá:

— Na hiszen majd megmessiászozom én őt! — de midőn a kaja és ez elhagyták a szobát, mindkét kezével szakálába kapaszkodott és úgy rázta azt, mintha valami nagy harang kötele lett volna, s végre a sok ráncigálás után a nagy harang csakugyan meg is kondult, és most történt Kiuperlivel először, hogy nem a vész előtt, hanem a vész közepe. — Ez a nagy harang volt a nagyvezir nagy elméje, nagy gondolata.

Egy óra mulva kész volt agyában az egész terv. Jól tudta ő, hogy egy fölzaklatott fanatikus néptömeg árja ellen, nem lehet emelni fegyvergátat, hogy minden csepp vérből, mely a vallásos küzdelmek terén elfreccsen, ezertejü hydra kel ki, s hogy a lángba borult épületet oltalmazni haszontalan dolog, hanem a szomszédházra kell borítani vizes pokrócokat, hogy az arra hullt szikra meghűljön. Kiuperli nem hiába volt az akkori század egyik legnagyobb embere, mert a mit ő egyszer meggondolt, ezerszerre se birták volna azt meggondolni mások.

Lássuk, igénybe vette-e a damaskusi pasa tanácsát?

II.

Sabatti valóban Szmyrna felé vette utját. „Meg-

álljatok ti vitéz szmyrnai levénték, előbb-utóbb mégis csak hátatokra teszem a nyerg et, és lel kemre, meglovagollak, bármint igyekeztek is hanykolódni!”

Sandalukinak nevezik azt a falut, a hol most a vallásos tömeg uti sátrai tark állottak; egyszerű szines ponyvasátorok voltak azok, a legcsekélyebb cifraság és fény nélkül, s az ázsiai kényelmet megszokott zsidóság, puha párnái közül, messiásuk példáját utánozva, a pusztá homokra terített darócra heveredett.

Sevi épen Jehovával beszélgetett, midőn jelenték neki, hogy hírnök érkezett Konstantinápolyból.

— Bocsássátok öt élembe, — mondá a próféta, háromszor egymásután érintve homlokát zsolozsmájához, — legyen megadatva neki a dicsőség, megjelenhetni Jehova küldöttje előtt.

Nemsokára aztán belépett egy alacsony szöke emberke, földig érő fekete talárban; fejét hófehér turbán fődte és áhitatosnak szinlett arcából két tüzes szemgolyó villogott elő, mintha azok olvasztó-kemence ablakai lettek volna.

A hírnök keresztbe foná mellén karjait, s leborult a próféta előtt.

— Fölséges küldöttje Jehóvának! — kinek utjában csillagok hullnak és fény sugárik vissza lábad nyomai után, s dicsőséges neveddel van megtelve a lég Hamadántól egészen Budáig; a ki teremteni segítettél, s most teremtményeid leghebbebbjeit: Izrael népét megsza badítani jösz! — testvéreim küldöttek hozzád Konstantinápolyból s míg ott minden ajak dicsőítésre zeng, addig hű néped epedve várja isteni személyednek megjelenését. Tied a világ és a dicsőség fölséges próféta, s érdemesítsd Konstantinápolyban esedező szolgálodat fényes tekintetedre.

Sabatti Sevi el volt ragadtatva, s megfeledekezvén isteni létéről, saját karjaival emelé föl és ölelé meg a hírnököt és saját ajkaival csókolá meg őt; — aztán kirohant a sátorból, fölállt emelvényére, s onnan tudatá a néppel a hírnök megjelenésének okát, következő szavakkal végezvén be beszédét:

— És most igaz hivei Jehóvának, szedjétek föl sátraitokat, s induljunk oda, hol a fekete és középtenger baráti jobbot szoritanak, s hol Ázsia és Európa szellője, mint két szerelmes galamb

összebug! Megjött az idő, melyben le kell omlani az ottomanok trónjának, föltűzvé a karcsu minarettek tetejére Jehovának zászlaját, mert ő az egy igaz isten, és Sabatti Sevi az ő profétája!

A messiás szavait a nép örömrivalgása követte, s néhány óra múlva Konstantinápoly felé indult a roppant tábor.

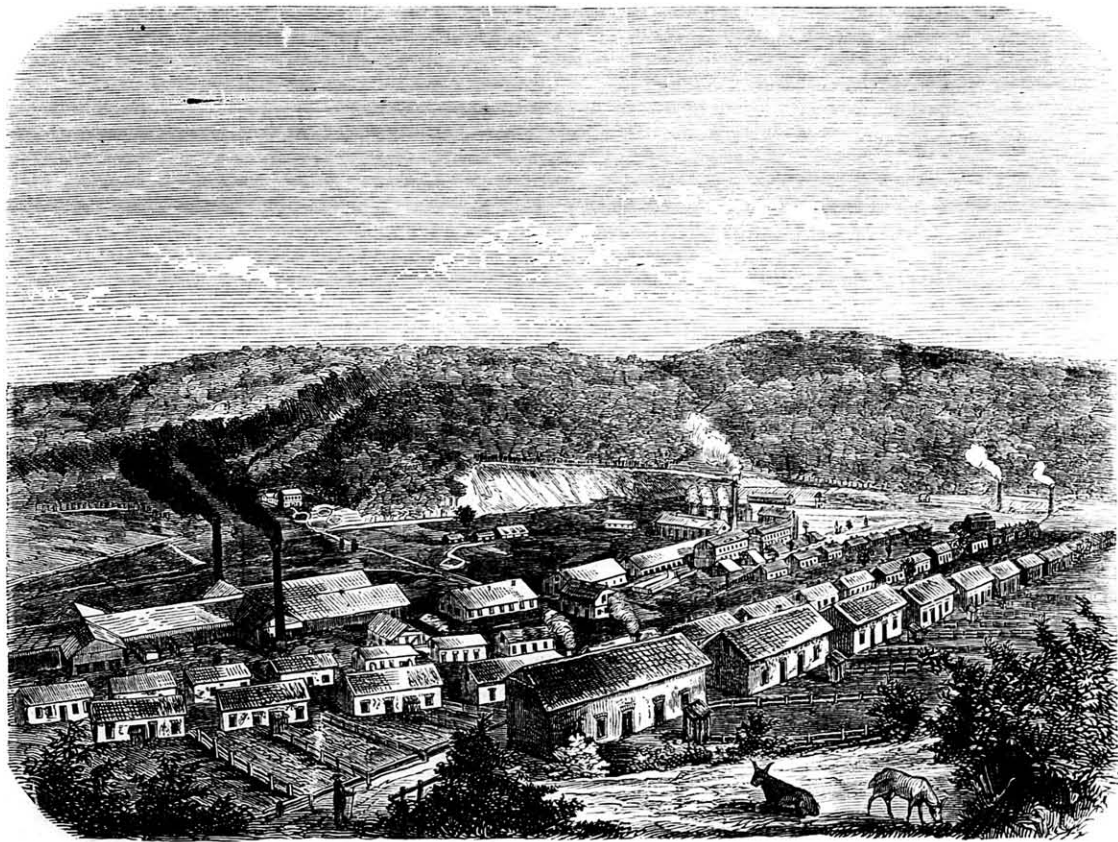
A tengerpartot elérve, a hírnök unszolására és lelkesítő beszédjére, de az által is, hogy Konstantinápolyt minél hamarabb megláthassa, unszolt t. v. Sevi, — csupán néhány hívével bocsátkozott egy vitorlás sajkán a tengerre.

A fiatal ember keble magasan dobogott.

— Tehát most vagy soha! — élet vagy halál! Az ottomanok trónja hull lábaim elé vagy fejem a trón zsámolyához! — Mindegy! most, vagy soha!

Ezek a gondolatok verejték-gyöngyöket csaltak az ifju homlokára. A part mindinkább közeledett és Sevi lelkében megzendült az ábrándos dicsőségnek harangszava.

A sajka haladt; — egyszerre a biborszínű alkonyati fényben, magas árbocok vitorlái usztak mint felnyuló karjai egy közelgő fekete pontnak. A tenger fölött, sűrűbb levegőn át, ki lehetett venni

Anina. (Fénykép után rajz. Blumberg. L. szövegét a 771-dik lapon.)

Gyönyörű októberi nap volt! A tenger mozdulatlanul feküdt medrében mint egy nagy fényes test, kirakva zöld smaragddarabokkal: a Dardanellák apró szigeteivel. Sevi a sajka egyik szegletébe húzódott, nemes, férfias tekintetét Európa feketélő partszegélye felé fordítván. Az alkonyati szél vállára hulló dus fekete hajfürtjeivel játszott s arcának lángpirja versenyzett a lemenő nappal.

A sajka haladt, a szél kedvező irányban feszíté ki a széles vitorlát, s hozzá még az evezők egyenlő működése könnyű fecskévé változtatták a kis vízi járművet, mely himbálódzva sikamlott tova s közeledett Európa felé.

a törökök szultánjának piros lobogóját.

Sevit hideg borzadály futotta végig, de a hírnök odahajlott hozzá, s halkán, susogva mondá:

— Nézd, — az a nagyvezir hajója, ő maga jön elédbe, hogy a fény, a dicsőség, mely övezni fog, annál nagyobb legyen.

A remény már akkor megvakította Sevit, midőn magát arra, hogy Konstantinápolyba menjen, elhatározá, s most az a remény nem tett egyebet, mint folytatá vakító működését.

A sajka elég sebesen haladt, de a közelgő piros lobogók, mint piros fecskeszárnyak, szelték át a leget, s alig telt bele egy negyedóra, már ki lehe-

tett venni a nagy rézzel borított hadihajó tátongó ágyuit, melynek farazatánál a topcsik égő kanócának fölfelé kanyargó füstje olvadt össze a kékes levegővel.

Midőn a hajó a sajkához már csak pár száz lépésnyi távolban lehetett, egy sebes fordulattal ágyukkal spékelt oldalát fordítá a bámuló sajkások felé; egyszerre negyven kanóc hajlott le a salétromos szikra sístéregve ért az ágyuk gyulyukain feketélő puskaporhoz; mint apró lidéretűzek lobbantak föl egy pillanat alatt a pirosszinü lángnyelvecskék, s a másik pillanatban már egetrázó dördülés korbácsolá föl a játszó hullámokat.

Mire a füst eloszlott, a csolnakot nem lehetett látni.

A mint az ágyuk eldördültek, azon pillanatban furódott egy kétágu szigony a sajka oldalába, s egy crös rántással a hajó párkányzata alá voná azt. Mire Sevi zavarából kibontakozott, a hajó földétén látá magát.

Az ágyuk bömbölése elhőmpölygött egészen Konstantinápolyig és IV. Mahomet mosolygva mondá effendijének:

— A messiás el van fogva!

Ezzel azonban nem mult el minden! — Husz Jánost megégethették, de a huszitákat nem, összedönthették a lutheránusok templomait, de a romok alól egy szörnyeteg, a harminczéves háboru kelt ki. Ha a nép egyszer el kezd valamit hinni, görögütz lesz az, melynek kioltására egy tenger sem elég.

A mint a nép Sabatti Sevi elfogatását megtudta, a Bosporust egy tábora lépé el a dereglyéknek, a lég vad ordítással telt meg, s maguk a katonák is kihívó arccal tekintének a mennyei város kupolái felé, mert a mint mondtuk, a proféta csáb-szavai a mahomedánok közé is behatottak.

Egész éjjel nem alhatott Konstantinápolyban senki.

A messiás a hét torony alá záratott, — a bejárat mellett a szultán leghűbb katonái, a kapidszik örködtek, de a nép árja annyira nőtt, a tolongás oly kiállhatlan kezdett lenni, hogy a nagyvezir bostandzsikat is rendelt a kapidszik támogatására.

— Ennek így nem jó vége lesz; — jegyzé meg a mufti, — egy fetvát kell kibocsátanunk, mely a népet haza rendelje és egyuttal biztosítsa, hogy profétájoknak még csak egy hajszála sem leend megörbitve.

Másnap reggel a gyülekezet előtt, kétszáz fegyveres janicsárnak az élén megjelent a janicsár aga s egy, a nagyur aláírásával is ellátott fetva fölolvásása után még szóval is biztosítá a népet, hogy a dicső szultánnak épen nem szándoka a proféta élete ellen törni, de mindenekelőtt szükséges, hogy a dolog komolyan megvizsgáltassék, nehogy hü alattvalói csábítások által tévutra vezetessenek; — sőt — tevé hozzá az aga, — maga a fölséges szultán is kész leend messiástok előtt hódolni, ha annak isteni léte valóságosan bécizonyul.

A nép e nyilatkozatra eloszlott ugyan, de a házak nyílásain, különösen pedig a seralj felé vezető utcán, mindig lehetett látni kíváncsian kukucskáló turbános főket, és délután három óraker, midőn a hét torony nehéz vasajtai megnyiltak, és Sevi két sor kapidszsi közt a nagyur palotája felé vezetett, egyszerre megteltek az utcák ordító tömeggel, sokan a földet csokolák ott, hova a proféta sarutalpai értek, mások öltönyeiket szakgaták le magukról, s mire a menet a seralj kapujához ért, az előtéren már alig lehetett mozogni.

És ez mind azt jelenté, hogy csinján kell elbánni a dologgal.

(Vége köv.)

A szinnyomásról.

(Jutalomképiünk készítésének magyarázataul.)

Egyes kezdbetük és szakaszok fölratainak szines betűkkel diszitése már a könyvnyomdászati feltalálása előtt, a szerzetesek által irt könyvekben is divatozott és később a könyvnyomdászathoz átment. Ily szinnyomás első kísérletei már a Fust és Schöffer által 1457-ben bevégzett Psalter kezdbetüinél vörös és kék szinben kiállitva láthatók. Ez eljárás tehát majd oly régi, mint maga a könyvnyomdászati feltalálása. Később a vörös nyomást a könyvek rubrikáinál, félírásainál és kezdbetüinél használták, s imakönyveknél és naptáraknál ez még jelenleg is divatozik.

A több szinnel nyomás később hanyatlásnak indult, mindaddig, míg a könyvnyomás (litografia) föl nem találtatott. Ez t. i. a könyvnyomdászati irányban fenyegető versenytársaké látszott föllépni, az idő folyamában azonban a könyvnyomdászati egészen más hatásköre jutott. — Ezuttal mégis az akkori könyvnyomdászok majdnem mohó tevékenységet fejtettek ki, és minden törekvésük oda irányult, hogy a régiek által használt szinnyomatot halottaiból föltámaszassák és a kor igényeihez alkalmazva ismét divatba hozhassák.

Igy többek közt megemlítést érdemel Schott J.

Strassburgban, ki 1513-ban „Ptolomäus“ kiadásában Lothringia földabroszát és cimereit három különféle színben nyomtatta. — Ez ág művelése körül számos német és németalföldi fáradozott. Pond Arthur és Krapton György 1730—40-ik év körül a könyvekben már nagyobb mérvben használta a színnyomást, s Zanetti Antal gróf a múlt század közepe felé, valamint Jackson János és Skippe György angolok 1743-ik év táján ez eljárást még jobban kiművelték.

Ötven évi szünet után Savage Vilmos 1822-ben a közfigyelmet ismét ezen művészi ágra irányozta. — Több, művészileg kivitt munkája közt megemlítendő a brit múzeum több tárgyának hű lemásolása és természettani tárgyak utánzásai, u. m. szegfű, pillangók, papagály, tigris, meleg éghajlati vidékek, tájképek, a Spencer-család cimere stb., melyek még most is eleven színekben ragyognak.

Különféle eljárású színnyomások léteztek, melyek részint kiműveltettek, részint célirányosabb eljárás által pótolhattak.

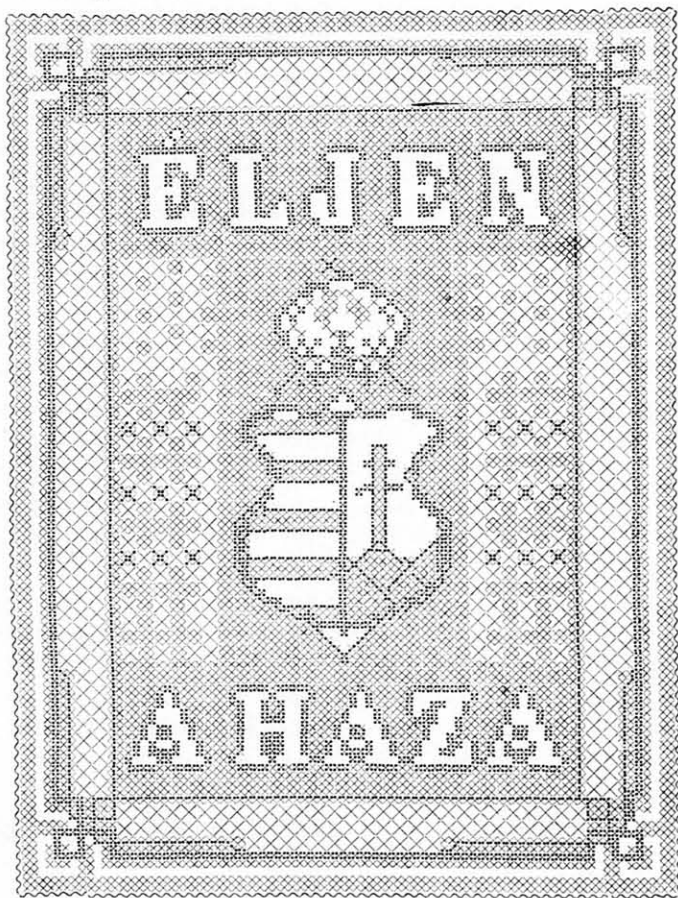
1. A congrève-nyomás, egy annakelőtte igen kedvelt színnyomás, melynek eredetét Congrève Vilmosnak, a hadi röppentyűk feltalálójának (szül. 1772-ben, † 1825-ben), valamint a híres gépészek: Donkin és Vilks nevű társainak köszönhetjük, kik azt 1824-ki év őszén találták fel. Ezen, akkor igen kedvelt ága a nyomdászatnak az angolokon kívül leginkább a németek által műveltetett és tökéletesbített. Franciaországban csak a Didot-féle nagy üzlet tűnt ki e nemből. Didot hasonnemű munkák kivételére Gouchard-dal egyesülve, e célra külön intézetet nyitott.

A congrève-nyomásnál egyszerre több szint lehet nyomni, miután a különféle mintákkal ellátott tábla számos szétszedhető darabokból áll, melyeknek minden egyes része más-más színnel festetik be, ezután a tábla ismét összerakatik és lenyomatik.

2. A guilloche-nyomás. A guilloche- és congrève-tábla közt csak az a különbség, hogy a guilloche egy darabban van és egy vagy több színekben, leginkább iris-nyomás által történik. A guilloche-tábla készítése egy, Angolországban feltalált és

Franciaországban megjavított gép által történik, mely eredetileg más célra, t. i. szelencék, óratokok, ékszerek stb. díszítésére és minták bevésésére használtott, később azonban némi változtatással kartonminták (percaill) előállításához, s a könyvnyomdászatnál különösen alapnyomathoz használtott.

3. Az iris-nyomás, mely szivárványszínű mintát állít elénk, szintén egy nyomás által történik. A festékdörzsölő követően t. i. a vörös, narancsszín, sárga, zöld, világos és sötétkék s violaszín festéket

Alapnyomat,

különféle színekben kivihető, melyre a fekete szöveg nyomatik.

egymás mellé finomul kikenjük. A feladó-henger által a forma befestetvén, lenyomatik, mely eljárással a színek egymásba folyván, a legmeglepőbb színárnyalatot nyújtják.

4. A könyvborítékok alapnyomásához 1825-ben külföldön „Tarot“ nevű összeszedhető cífrázatok találtak fel és használtattak, mely eljárás 1834-ben és következő években Budapesten is divatzott. Ily cífrázatok a kártyák hátrészéhez hasonlítottak. — Jelenleg az ily cífrázatok annyira tökéletesítettek, hogy értékpapírok másolhatlan alapnyomatához használtatnak. Emich Gusztáv m. tud. akad.

nyomdájában jelenleg a Magyar Földhitel-Intézet valamennyi értékpapírjai, mint: a zálogjegyek, jövedékjegyek, pénztári utalványok stb. ily alapnyomattal láttatnak el. Ezen cífrázatok 16-szor kisebbek mint a régiéek voltak, s ime ilyenfélék: *xxxxxxx*, azért velük a legkülönfélébb minták szedhetők, mint azt a 770-dik lapon levő ábránk mutatja.

Hazánkban a congrève, guilloche- és iris-nyomatást 1833-ban Landerer Lajos pozsonyi és pesti nyomdatulajdonos karolta föl; azonban már 1837-ben e műnyomással, költséges volta miatt, fölhagyni kénytelenített. — Pesten Mihálovics nevű fametsző (xylograph) már mintegy 8 év óta bir külön szabadalmat színes képek nyomtatására. Huzamosb idő óta egy gép feltalálásán működik, melyen véleménye szerint 6—8 színt lehet egyszerre nyomni, de eddig még semmi sikert nem volt képes előmutatni.

A magyarországi színnyomatok közt különösen megemlítésre méltó a Szt.-István-társulat által 1857-dik évben 100 példányban nyomtatott „Erszébet Album“, mely majdnem 7000 rüba került. Nyomatott Kozma Vazulnál, Kocsi Sándor akkori ügyvivő által.

5. *A színes képnymás.* Miután ezelőtt a réz- és könyomatu képek, valamint a nagyobb fametszetek színezése víz-festékekkel történt, melyek idővel részint elhalványultak, részint fényüket az idő változása folytán elveszték, s ezen kívül e célra nem is volt minden papír alkalmas, másrészt pedig e munka jó kivitele sok költségbe került: ennek folytán már huzamosb idő óta különféle kísérletek tétettek, a képek különféle színekbeni kivitelét a könyvnyomdai sajtóra átültetni.

Az előre törekvő és semmi áldozatot nem kimélő angoloknak, ezek közt Baxter Györgynek Londonban sikerült e művészi ágban a legtökéletesebbet elérni, ugyannyira, hogy könyvnyomdai

sajtón készített képeit az eredeti festménytől csak többszöri vizsgálat után sikerül megkülönböztetni.

Ezen eljárás soká egészen, és részenként jelenleg is titokként őriztetik, de több németországi műnyomda e titok birtokába jutott, és így terjedt el az Franciaországban is.

Magyarországon az ily uton készült első kép a „Hazánk s a Külföld“ ez idei, „Dobozi“ című ingyen műmelléklete.

E műlap eredetije, Ádámosi Székely Bertalan által olajba festve, a nemz. muzeumban van, melynek részére lánghi gr. Zichy Ferdinándné felszólítására Fehérmege (mint hol az esemény történt) lelkes hölgyei vásárlák.

Ez eredetiről a művész egy kisebb példányt készített vízfestésben (Aquarell), s erről rajzolta fára — az alapszínek szerint mindeniket külön — Knöfler Henrik ur, s ugyancsak az ő fametsző-intézetében vésettek is ki azok fába, 10 külön lapra.

E nemben Magyarországon ez az első efféle nagyobb mű, melyet a könyvnyomdászat kiállít, s melynek színes nyomása nem kölapokról (mint eddig szokásban volt, s melynél a színek soha ily elevenséget nem mutathatnak), hanem fametszetről, s részben kézi-, részben gőz-gyorsajtón eszközöltetett a kiadó Emich Gusztáv nyomdájában.

Hogy mennyi nehézséggel jár az ily többszi műlap fametszeteinek s nyomtatásának kivitele, arról tájékozásul legyen elég megemlíteni, hogy a 10 alapszínnek fametszetei olyformán kereszteznek néhol egymást a nyomásban, hogy ez által mintegy 24 színfokozat (az átmeneti színek) áll elő, s hogy ezenkívül az egyes alapszíneknek többféle festékből a kellő arány megtartásávali keverésére, hűségára stb. stb. folytonosan a legnagyobb gondot kell fordítani.

Közli **Szabó József,**
könyvnyomdász.

A bánáti bányavárosok, nyers ércek termelése és ipar tekintetében.

V.

A stayerlaci nagyszerű kőszéntelepek között azon becses vasérc, az ugynevezett agyagos vaskő, mely Moravicán és Resica közelében létezik, Aninán is nagy mennyiségben fordul elő. Ez a társaságot arra birta, hogy ott a kőszén színhelyén, Stayerlaktól kis félóránnyira, Anina nevű völgyben vasgyárat állítson fel, mely nagyságára és gyártmányai mennyiségére nézve az osztrák birodalomban lévő

minden vasgyárt felülmuljon. A vasgyár szerkezete olyan, hogy a három óriási vasolvasztó kohó mindegyikében évenként képes 600,000 mázsa vaskőből a vasat kiolvasztani. A vaskőolvasztásnál kiszabadult gáznemek a gőzkatlan fűtésére fordítatnak, mely egy gőzgépet hajt, mely részint a vaskohók nagyszerű hengerfuvóit, részint a gyár egyéb gépeit mozgatja.

Azáltal, hogy a vaskiolvasztásnál kiszabaduló gáznemeket használják fűtőszerül, naponként 300 mázsa kőszenet takarítanak meg.

A vas-kiolvasztásra megkívántató pirkőszén (Coax) négy csoportban álló kemencékben égettetik, melynek minden csoportja 15, tehát összesen 60 kemencét foglal magában. A kemencék

Itt történik a nyers vasnak kovácsolható és az iz-zókemencék által hengerithető minőségre való átváltoztatása.

Valamint Resicán, az aninai telepítvényben is léteznek kalapácsoló, nyújtó és hengerítő gépek, csakhogy ezek még nagyobb erejűek, mint amazok.

Az óriás vállalat egyébiránt leginkább csak

A szászkai vizesés. (Fénykép után rajz. Blumberg.)

Francois rendszere szerint vannak alkotva, mi abban áll, hogy az egyik kemencéből kiszálló gáznemek csatornákon át a másikba vezetnek, hol égésök által az ebben levő kőszén hevítését eszközlik. A nyers vas további feldolgozására 24 kavarázó kemence szolgál, melyeknek műhelye a vasolvasztók műhelyével közvetlen összeköttetésben áll.

vassinek előállítására van alapítva, mert a társaság az aninai nagyszerű vasgyár fellállításánál a részint Magyarország déli vidékein, úgy Erdélyben, de a Duna-fejedelemségekben és Austria délnyugati részében is még építendő vasúti vonalokra számított.

Aninában még egy más gyár is van felállítva, mely az ott bőven előforduló kőszén-palából des-

Tuareg. (Lásd szövegét a 774. lapon.)

tillatio segélyével kátrányos olajt választ ki. Az ezen nyers olaj kiválasztására szolgáló kemencék száma szintén 60, és ezen kátrányos olaj további tisztázására és finomítására, a mint már említettük, Oravicán van az ugynevezett photogén- és paraffin-gyár, mely az olajat annyira finomítja, hogy szükség esetére ételek készítésére is használható. Ujabb időben ezen olaj kelendősége mindenfelé terjed.

Oravicától 3 órányira dél felé, a hajdan híres szászka rézbányák fekszenek, hová e nyájas hegy-völgyes vidéken jól épített ut vezet.

Szászka-bánya magas hegyek közé szorítva, hosszú hegyszorosban fekszik, de Román-Szászka evvel szoros összeköttetésben lévén, kinyulik nyugatra egy széles völgyre, melyet a Néra vize mos. Keletnek a hegyláncolat továbbra húzódik és folytatólag a regényes almási hegységen át a határ-örvidéki területre, innét egy részt Mehádiára s onnét Erdélybe, más részt a Duna felé veti ágazatait.

Ezen hegyek részint syenitporphir, részint mészkőből állanak, mely utolsónak szikláit az elmállásnak ellenállva, a hegyek ormait és csucsait alkotják.

A rézérczek syenitporphirban találtak és tiszta

nyereménye az itteni rézbányáknak körülbelül évenként 1000 mázsa.

Megjegyzendő, hogy Szászka-bányának gyönyörű sétányai vannak, melyet a város lakosai, valamint az idegenek is használnak.

Szászkától dél felé 4 órányira fekszik Uj-Moldova, a bányavárosok legszélsője. Itten a társaság egy kénsavgyárt állított fel, melynek ólomkamráiban az ugynevezett „angol“ kénsavat vaskovandból készítik; termelése évenként 8000 mázsára rug, és ez annál nevezetesebb, mert jelenleg Magyarországon ez az egyetlen kénsavgyár.

Uj Moldovától $\frac{1}{2}$ órányira fekszik Ó-Moldova, közvetlen a Duna mellett, mely hatalmas folyam itt már oly széles, hogy a tulsó szerb részén alig lehet a tárgyakat pusztá szemmel kivenni.

Innét indul ki a híres Szécsenyi-ut, mely mindig a legregényesebb tájak és érdekes régi emlékek mellett Orsováig vezet.

A bánsági bányavárosok ezen rövid leírásából látjuk, hogy hazánk e vidéke nagyszerű ipar és kimerithetlen nemzetgazdagság minden kellékeivel birand és csak kedvezőbb állam és kereskedelmi viszonyok beálltára vár, hogy telepvényei, melyekbe a társaság már számos millionyi tőkét fektetett, dúsan adományozzanak.

Asbóth Lajos.

A t u a r e g .

E néptörzs, melyről a Leo Africanus név alatt ösmert régi utazó is megemlékezik, azt *targá*-nak nevezvén, a vegyültvérű mörből átmenetet képez a négerbe s az algiri Szahara déli részén tanyáz. — Az említett régi utazó következőleg szól róluk:

E nép rendezetlen társadalomban él. Ruházata darab gyapotkelméből áll, mely testének legnagyobb részét leplezetlenül hagyja. Némely férfi közülök darab fekete kelmét turbánmódra teker feje köré, de azzal egyszersmind arca alsó részét is befödi, mert illetlennek tartja, hogy szája kilássék, s e szokás — miként Couverehel Alfréd eredetije után metszett képünkön látható, — ma is divatozik náluk.

Előkelőik gyapot vagy vászonból bő kék inget viselnek, mit a kereskedők Nigritiából szoknak ide hozni. Egyetlen paripájuk a teve, melynek pupján van a nyereg. Nevetséges az ilyen lovag — mondja Leo Africanus, — mert ez lábait majd paripája nyakán veti keresztbe, majd meg kengyelt potló szíjakba dugja. Sarkantyú helyett rövid, he-

gyes botot használ, melyel a teve vállait szurkálja. A teve orrát át szokták furni s abba dugják a zablát.

Életmódjuk nagyon egyszerű — sátrak alatt vékony gyékényeken alszanak. A kenyeret nem ismerik; reggel egy tökhéjnyi friss tevetetjet, este pedig vajban vagy tejben főtt aszalt húst esznek. Foglalatosságuk a vadászat, s e nép vendégszerető, bár ezen erényét ritkán van alkalma tanúsítania.

Clapperton angol utazó majdnem ugyanigy ír a tuaregekről, kik szerinte — bárha folytonos közlekedésben vannak arabul beszélő szomszédaikkal, — rendszerint csak saját nyelvüket beszélik, bárha e nyelven sem nyomtatott, sem írott könyvük nincs. Fővárosuk Gkat, melynek házai tiszták, mecsetje pedig akármelyik fezzáni mecsetnél szebb. Midőn Clapperton a városban sétálgatott, igen sok tuareg nővel találkozott, kik a végből jöttek eléje, hogy lássák a fehér európai; ezek vigtekintetűek bátrak s jobbára csinosak is voltak.

A tuaregek törzse magasabb szellemi tehetsé-

gekkel is meg van áldva, mert az idegenek iránt nemcsak barátságos és jó hajlamu, de a mellett élményeit a móroknál sokkal értelmesebben bírja elbeszélni. A tuareg nők kardalait igen kellemesek, de nyelvük kemény és darabos. A sziklafalakon látható irásjegyeik majd balról jobbra, majd megfordítva, majd meg felülről lefelé olvasandók.

Megjegyzendő azon különös szokásuk, ha csatába indulnak, harcosaik legnagyobb része öltözete alatt vastag gyapotrétegeket visel, sőt még tevését vagy lovát is ellátja efféle gyapotpáncéllal, hogy azon a néger törzsek mérges nyilait ne hassanak keresztül.

Régi magyar levelek.

Kiskomárom várának alkapitánya, Turós Miklós következőképp irt a nagymányokiakhoz, hallván, hogy ezek törvényes földesuróknak, a pécsi nagyprépostnak, ki Nagy-Szombatban lakott, — adót küldöttek. *)

I.

Ti mányoki jobbágyim, csak azt akarom értesztekre adnom, mivel hogy vettem eszemben, hogy földes urat keresni mentetek, holott tudjátok azt, hogy nem más, hanem én vagyok s voltam uratok, de mivelhogy meg nem böcsültetek, sem uratoknak nem véltetek, hanem ti fölöttem idegen urat, a kinek semmi köze nincs hozzá, kerestek; de meglátom ki veszen ki kezemből, mert nem ingyen birt jobbágyim vagytok, hanem pénzemen szereztetek benneteket; meghigyjétek, hogy ha Isten halálatom halasztja, kikeresem közülletek az urkeresőket, bizony elhigyjétek, ha ez levelemet vevén, s az adótokat sietséggel föl nem hozzátok, 100 frt birságot veszek rajtatok, ezt el ne mulasztátok, ha kárt nem akartok vallani. Isten veletek. Datum Komár. 29 die Martii 1651. A ti jóakaró uratok Turós Miklós hadnagy. P. S. Csapó

István, erről talállak meg, hogy a minemü selyemövet nekem ígértetek, szent György napjára megkivánom hogy meghozzad.

II.

Én pénzemen vettelek meg benneteket és a ti vélekedétek szerint mód soha abban nem adatik, hogy én helyettem más urtok lehessen, ha Isten halálatom halasztja. Én ugyan magamban már úgy arányoztam volt, hogy ellenetek való haragomat leteszem, és veletek békességesen leszek, de lám mennél jobb hozzátok vagytok, annyival csak semminek véltetek, de megmutatom, hogy uratok vagytok és hogy nem más az uratok, hanem én vagyok, noha most is megalkudtam volt az vitézekkel 100 tallérban felöletek, de meg úgy esett hiremre, hogy az adó még köztetek vagyon, hagyom azért és parancsolom, hogy ez levelemet vevén, minden haladék és fogyatkozás nélkül az adót sietséggel fölhozzátok, ha kárt nem akartok vallani, mert ha föl nem hozzátok az én kevés adómat, bizonyosan rövid nap megbánatom veletek. Isten veletek. Datum Komárom, 23 die Maii 1651.

Levél Jersey-szigetről.

(Nov. 24-dikén.)

(A politikus fantáziája. — Prometheus. — Jerseyi kagyló s balatoni kecskeköröm. — Francia gróf mint tanár. — Tihanyi emlékek és bakonybéli lencsekő Párisban. — Mentő-koszorúk a tengeren s a — Dunán? — Egy szó Pest főkapitányához. — Ablak-beverő asztaloslegények s fejbeverő kortesek. — Fogság vagy pénzbüntetés. — A hazáról. — Uj operaház.)

Az itteni szabad bankok, valamint a részegesség elleni törvény hatásának tanulmányozása végett kissé hoszasabban mulatván a kis szigeten, csaknem mindennap a tengerparthoz el elballagok, s dacára positiv természetem s azon szokásomnak, miszerint, a mint re pülni kezd, azonnal szárnyát szegem képzetemnek, örizkedvén politikus létemre a költői tehetség elhatalmaskodásától, — dacára, mondom, ennek, a fájdalom s boszankodás

mégis olykor-olykor az ábrándok honába hajtának. Elmondom önnek, szerkesztő ur, mi képek tűnnek fel ilyenkor szemeim előtt.

Ott, ama meredek sziklaszálon, melyet áradozó habok körülfolynak, egy férfit látok láncokkal leszegezve. Prometheus, ugy-e bár, ki lenne más? Prometheus iszonyu kint szenved: az isteni tűz birtokában, a helyett, hogy világítani mehetne véle, keze lába megkötözve, dereka köhöz szegezve, s mája, — miért nem szive? — kegyetlen ölyv által marcangolva. Irtóztató! S mégis ennél az én

*) A pozsonyi levéltár eredetijének másolatai.

emberem többre van kárhozható. A görög hitrege hősét csak saját bűnének tudata — ha ugyan bűn, a mit elkövetett szegény — s tehetlenségének érzete sújtja lelkileg; az ölyv csak testi szenvedést okoz: az, kit én fedezek fel amott, testvéreit látja, anyjok szárnyai alatt, törékeny csónakon evezni. A révhez véelve közeledni, örömtől lelkesülten feszítik ki a vitorlákat, melyeket kedvező szél erősen dagaszt. De ime, zátonyok esnek a naszád utjába; a szerető vérrokon megpillantván azokat, „vigyázz”-t kiált a vést vagy nem gyanító vagy megvető utasoknak. De hangja gyöngébb, hogysen elhasson odáig. Hangsőért eseng, s kérelme teljesül. De a mint a „vigyázatok a zátonyra” szókat kiáltja belé, „a zátonyokra amott délre s keleten” a hangszer néma marad mint a sir. Csak akkor szólal meg a szerencsétlennek kezében, mikor egyebet kiáltoz, haszontalan. Dalt zengeni, igen, arra jó, s oly szívesen hangoztatja: Cserebogár, sárga cserebogár. — Lám, ilyen az én Prometheus; melyik már a boldogtalanabb? A régi csak magára szenved, egyszerűen: az új hozzá övéit is látja veszélyben s testvérei s anyjájért remeg untalan, a nélkül, hogy intése eljutna hozzájuk. Kinek adjam képzetemet kinzó hóhér gyanánt, kinek? *)

De hagyjuk Prometheuszt, az öreget és az ujat is; ugy kell nekik, miért gondolnak mások bajával. Szedjünk inkább csiga-bigát, mivel már a tengerparton állunk. De én még a csigánál is máshova gondolok, s a jersey-i kagyló azt a kecskekörmőt juttatja eszembe, melyet a Balaton partján találtam. Nem tudom, minek nézik azt a magyar természettudósok; Archiac algróf, a francia Institut tagja s az őslénytan tanára a növénykertben, (lám, itt vicomte nem szégyel tanítani), az érintett ásatagot *congeria triangularis* vagy *congeria ungula caprae*-nek nevezte, azon mutatvány után, melyet egy Párisban lakó honleány tavaly magával hozott Tihanyból. Azt a lencse-forma kövecset pedig, mit Bakonybélben kapott, *congeria subglobosá*-nak hívta a nevezett tudós, hozzá tevén, hogy a tóban is kell ilyennek lennie.

A partról a kikötőbe vetődöm, s itt nézegetem,

*) Oly sokáig voltak e hangsővek — a lapok — némaságra kárhozható, hogy nem csodálhatni, ha azokon most mindenki elébb a saját nótáját igyekszik elharsogtatni, egyébiránt is emberi dolog lévén, hogy mindenki a saját nótáját tartsa legjobbnak, legszebbnek. A mi minket illet, mi kész örömmel engedjük át lapunkat hangsőül, hogy azon át a tengeren túlról érkező szavakat is meghallhassa közönségünk; ha azóban egyes hang mégis a csőben reked, annak nem mi vagyunk, hanem a nem egészen kedvező időjárás az oka.

hogyan rakják meg a hajókat mindenféle gépek segítségével, s mikép üritenek ki másokat. De a mit minap közlőleg megvizsgáltam s önöknek leírni eltökéltem magamban, az az ugynevezett *bouée de sauvetage*, magyarul mondjuk *mentő koszorú*. Ez mintegy két láb átmérőjű karika, parafából, nád-dal körülfonva s viaszos bőrrel bevonva. Rendelése pedig, hogy mikor valamely tengerész a vízbe hull, azt a hozzá kötött kötéllal, melynek másik végét a segélyt adó megtartja, utána dobják. Ebbe fogózva, ha nem tud is uszni, darab ideig a felszínen tartja magát, s addig a csónak hozzá siethet. Ilyen mentő koszorúk nemcsak a hajókon, hanem a kikötőkben is fel vannak akasztva szegekre, a honnan egyszeribe levehetni, a mint valaki vízbe hull. Nem lehetne-e vajjon ilyen szereket a budapesti lánchidon is tartani? Minap valamely szerencsétlen, alig hogy belé ugrott a vízbe, legott megbánta szándokát s ki akart szabadulni; voltak is, kik a hidról nézték s kiabáltak segítség után, de a sajka, mely feléje tartott, egy pillantással későn érkezett. Ha mentő koszorúk vannak a hidon, ez ember életben marad. S hány nem ugrik éven át a lánchidról a Dunába, s hány nem bánja meg tettét azonnal? De nem mindig levén valaki a hidon, különösen éjnek idején, a pillérekhez is, alul ezeken, kellene ilyeneket hosszú kötejekkel alkalmazni, úgy, hogy a hajózás ne legyen akadályoztatva általuk. Uram, uram, városi kapitány uram, vegye kérem ezeket figyelembe, ha ugyan kezébe kerül a „Hazánk s a Külföld.”

S mivel már szemben vagyunk egymással, egy másik dolgról is szabadjon önnel néhány szót váltanom.

Az asztaloslegények betörvén Ybl építész *ablakait*, huszonnégy közülök, ki hosszabb, ki rövi debb időre bezárattott. Ilyen kihágásért Angliában alkalmasint csak pénzbírságra ítélték volna el őket, s a tettenérés esetét kivéve, ítélet előtt bizonyosan el nem fogatnak, hanem szabad lábon védelmezik vala magukat. Mezőkövesden a választók összeverekedvén, 63 embernek *fejét* zúzták be, s a sérültek közül három meg is halt. Ilyesmiért polgárisult országban legalább is több évi börtönre ítélik a tetteseket. Hasonló kihágások, csaknem emberhaláltól követve, történtek még Abonyban, Vácán és Tornalján, de hogy azért bűnhődtek volna . . . „Pálma nem adta elő.” Csak ez utolsó helyen fogtak el egyet, ki puskájának *véletlen* elsülése által egy nő halálát okozta, s tették le a bírót, mivelhogy maga is részes volt a verekezésben. Igaz, amazok csak asztaloslegények voltak, emezek választók. De mi azért szabadelvű

emberek vagyunk, s a törvény iránt tisztelettel viseltetünk. No de félek, ez se fog odáig elhallatszani, azért hát . . . Cserebogár, sárga cserebogár.

Lássam uram, én önökkel élek, kommunikálok, habár ötszáz mértföldre lökött is el a végezet. Fához hasonlítok, melynek ágai, törzse, a szomszéd kertben merednek, mialatt gyökerei amott feneklenek. Onnan szívok én leginkább tápot, virulva, mikor az anyai földet jótévő esők áztatják, s hervadozva, mikor aszály száritja az édes talajt. A gyümölcsöt is, mi kevés ágaimon terem, oda szeretném szórni mind haza, szintugy sajnálva, mi abból a szomszéd kertbe hull. Mások, a nélkül, hogy azért hütelenekké lettek volna, polgárjogot kerestek itt amott: én nem kerestem új hazát s nem is fogok, míg becsület viselni a magyar nevet. A francia, az angol trónok fényesek, s én mégis egyikért se mondanék le rólad, én hazám!

De félre az érzékenységgel, félre! Asszonyok dolga az, nem férfié. Folytassuk a levelet, ha tesszik, vagy inkább fejezzük be néhány szóval egy másik tárgyról.

Több hirlap azt az indítványt teszi, építtessék

Pesten külön dalműház. Szük talán már a nemzeti színház s elég közönség van egy ujnak számára? Korántsem, egyre panasz van az üres padok ellen. Hogy élhetne meg ott kettő, a hol egy is csak tengődik? Tudják-e, mi lenne a külön operaház következtése? Az előbbinek, tehát a nemzeti dráma és vigjáték bukása, annál inkább, mert az uri világ, divatból-e vagy izlésből, az operának adja az elsőséget. Azt nem akarhatja hazafi. De, hogy európai nagy, vagy főváros legyen Budapest, dalszínházzal kell birnia, mondják. Jó operával igen, de akár külön házban hallgassuk azt, akár a drámával vegyest, az mindegy. Ha csak a mostani ének fog zengeni az új operaházban, csak tartományi város maradunk bizony mi. Olyanok után beszéllek, kik dologhoz értenek és pártatlan bírák. Jó opera tömérdek pénzbe kerül, mit csak gazdag és nagy városok adhatnak. Pártoljuk, segítsük azt az egy házat, mely fennáll, s ha majdan igazi jó erőt neveltünk vagy szereztünk magunknak és biunk fentartani kettőt, ám építsünk akkor operát, de ne előbb.

Irányi Dániel.

Egy hét története.

— Novemb. 29. —

Végre *megettollatlanodtunk*. A büszke, kihívó pártjelvények eltűntek kalapjaink mellől, s asztalfiókba, vagy legfőlebb is gyermekek kezébe kerültek — játékszerűl; a zászlók nagy részét színevesztve bevonták, hogy ne hirdessék többé sem a diadalt, melyet ugysis mindenki tud már, sem a kudarcot, melyet jobb minél hamarabb elfelejteni; vendéglők, csapszékek visszaestek a régi mindennapi érdektelen zszibongásba, s az

„Európa“ (is) csöndes, újra csöndes
Lezúgtak „morgadalmi“

a sajtó ellen, mely merész volt az első magyar hirlapíró érdemeit fennhangon emlegetni; néhány napon át még a sűrű köd és téli eső is azon voltak, hogy fátyolt vessenek a multakra, s legalább az utcaszögleteket szépen kimosdassák az idejüket mult „éljenző“ falragaszoktól. Csak néhány maradt fenn ma is még a Lipótvárosban, tán hogy egy darabig, a mig t. i. az utcagyerekek le nem szurkálják büszke magasukból, fennhangon igazolhassák az irás ígét, melyek szerint: „a szerénység felmagasztaltatik, s a fennhéjázás megaláztatik.“ Ime itt, ezek a remény színében szerénykedő zöld betűk *Kemény Zsigmondot* most is

csak úgy éltetik, mint igénytelen „képviselőjelöltet“, holott ma már jóval több, t. i. a városnegyed közörmre megválasztott képviselője; mig a szomszéd falragasz lármásan viritó vörös betűi *Ráth Károlyt* nem átallják folyvást „Lipótváros képviselőjének“ hirdetni, holott sohasem is volt egyéb, mint egyszerű képviselőjelölt. Az idő meghazudtolta mind e szerény, mind e fennhéjázó falragaszokat, s örülhetünk rajta, hogy ezuttal tisztjében ily igazságosan járt el.

Tul vagyunk tehát a pártoskodások zaján, s a fiatal főváros egész büszkén ragyoghatna a nap sugarában, (ha ugyan az örökös téli köd megengedné neki ez örömet,) hogy a jövő országgyűlésen kitűnő egyéniségek által lesz képviselve.

Csalódik azonban, ki azt hinné, hogy a fővárosi polgárság kifáradt e lármás mozgalmakban, s most az eredmény babérain pihen. Ellenkezőleg, most *engesztelődési ünnepeket* rendez, egy nap *Kemény Zsigmond*, másnap *Gorove István*, majd meg *Szentkirályi Mór* — a halottaiból föltámadt politikus — tiszteletére, hol a szemközt küzdött felek, mint *Homér* hősei az ütközet után, kicserélik — nem fegyvereket, hanem áldomásaikat.

A rövid időköz, mely a választási veder bezá-

rása s az országgyűlés megnyitása közt fekszik, most ily banquettek békés zaja tölti be.

Egyébkint most már igazán nem a mának élünk, hanem a jövő napoknak.

A máskor „zúzos“ december oly ragyogva fog beköszönteni hozzánk, mintha a tavasz minden elrablott ékességeit visszahozná magával. Ünnepek, fény, pompa, élénkség árasztják majd el a folyam két partját. Virágok fognak tarkálni, ha másutt nem, legalább az ünnepi szónoklatokban, s ezüsthangu pacsirta fog zengeni, nem ugyan a levegőben, hanem az új-téri színpadon.

Patti Carlotta — legalább névben — már is mindenütt jelen van az utcaszögleteken, s a lapok hiri és hirdetései közt. — Szerencse, hogy nagy éredek idöszakában köszönt be hozzánk, különben az ég sem óvna meg bennünket attól a járványtól, melyet *Patti-láznak* neveznek. Így azonban, midön sokkal hatalmasabb hangok versenyére várakozunk, nem kell félnünk, hogy a lelkesedés árja nagyon is messze ragad bennünket, mert nincs olyan ezüst hang, (így nevezik a *Patti-t*), mely most annyira az égbe röpitne, hogy megfellezzünk a prózai föld ama fontos kérdéseiről, melynek eldöltétől mindnyájunk jobb jövője függ.

Ekkép pére *Dumas* is rosszul választá ki az idöt, melyben Magyarország fővárosát meglátogatja. Ha pár év előtt jö, ama meddő, szomorú napokban, midön a népszínház diszítvényei képezték a főváros legfőbb eseményeit, bizonyára a magyar vendégszeretet egész fényüzésével vesszük körül, s oly lakomát csapunk neki, mint egykor *Ira Aldridgenek*; akkor kétségkívül a híres romancier leendett az idény hőse, míg most aligha lehet több, mint országos ünnepélyeink egyik érdekes nézője.

Különben is a hírek, melyek az ő bécsi „causerie“-jeiről érkeznek, nem alkalmasak nagyon felhangolni a közérdekeltséget. Az első személy az öreg ur szemében mindig csak saját énje, s beszélgetései nem egyebek, mint változatok ugyanazon tárgy, t. i. tulajdon élete fölött, a mit pedig kedély és szellemdús „Emlékirataiból“ úgy is eléggé ismerünk. Történet, irodalom, adomák, észrevételek, *Shakspeare*, *Göthe* mind csupán az ő egyénisége, mint központ körül forgó csillagok. Így maga magáról való beszélgetéseknek pedig a mi komoly közönségünknel nem igen jósolhatunk nagy sikert, miután hasonló élvezetekben belépti díj nélkül is mindig részesülhetünk, ha ugyan szerencsénk van egy-egy merész képzelmi fiatal költő,

önmagába szerelmesedett színpadi királynöt vagy sokat utazott tudóst ismerőseink közé számítani.

Az első estének még meg lesz a maga vonzereje, mert ki ne szeretné látni azt az eleven képzelmi örökifjú író, ki három évtized óta úgy dobálja agyából a regények, uti könyvek és színdarabok halmazát, mint egy kis vulkán a szikrákat, — de ha e kíváncsiság egyszer ki lesz elégitve, akkor félni lehet, hogy vajmi kevés hallgató jut a „causeriek“ számára, noha kis Pestünk is számíthat arra a bókra, melyet Bécs kapott, hogy t. i. Európa első városa. Ha a büszke *Sertorius* egykor mondható, hogy „Róma ott van, a hol én vagyok“, mért ne tarthatná *Dumas* is világrészünk első városának mindig azt a helyet, a hol ő mulat.

De ha nem ígérhetjük is a híres regényírónak, hogy pesti utját rózsákkal fogjuk szegélyezni, — miután a rózsákat ezúttal mások számára tépik le, — a nemzeti színháznál még is részesíthetnék egy kis kitüntetésben, előadván ittléte alatt valamelyik jobb művét: „*Antonyt*“ vagy „*A skót nemest*“, (ez utóbbit azonban korántsem az „*Egy nagyra termett férfi*“ című *Szigligeti-féle* szabad fordításban.) Oly író, kinek művei egy időben jelentékenyen gazdagíták a színház játékrendjét és pénztárát, ennyi figyelmet — tantième helyett köszönetül — mindenesetre megérdemelne, midön épen falaink közt idöz. Itt legalább nagyobb közönsége lehetne, mint „csevegésein.“

A pestiek különben annyira bele merültek most a politikai élet árájába, hogy még a philharmoniai hangversenyek sem bírnak rájuk oly nagy vonzerővel, mint tavaly. Pedig *Erkel* és zenekara múlt vasárnap is oly érdekes műsorról álltak elő, hogy tolongástól tartánk. Ellenkezőleg, a kisebbik termet, melyre máskor szükség volt, ezúttal ki sem nyiták, s több zártszék sor maradt nőtlenül és gazdátlanul.

E hangverseny hatása különben — valljuk meg — bágyadtabb is volt, mint a többieké.

Schuman Róbert öt szakaszú symphoniája, melynek előadása egy teljes óráig tartott, — teli van ugyan költői gondolatokkal, de nem bír a nagy művek egyöntettségével. Egy zenei tömkeleg, melyben nehéz megtalálni az egység fonálát. Mindenik része, kivált a harmadik és negyedik, igen szép, de csak egymás mellé vannak téve, s nem egymásból folynak. *Mendelsohn* „tengercsöndje és szerencses hajózása“ egy finom zenei kép, melyet szabatosan és kifejezőleg adtak elő. *Weber* egy kedves magándalet az „*Euryanthe*“-ből *Panliné* asszony friss hangjának egész bájával éneklé. *Beethoven* első számú „*Leonora*“ nyitánya tele

van zenei velővel, dallammal és hatalmas harmóniával, hanem a *Schubert* „Indulója“, (akármily hatáskeresőleg hangszerelte is Liszt Ferenc) minden tűz és lelkesedés nélküli mű, mely után szívesen indultunk — hazafelé. Miután a zenekar Wagner Rikárd itlétekor sok kitünő művet be-tanult és előadott az ő hatalmas szerzeményeiből,

mért nem ismételnék egyetmást azok közül? A „Lohengrin“ menyegzői zenéje kétségkívül tiz-szer nagyobb hatása lett volna, mint a Schubert indulója, e keáves dalköltőé, ki arra született, hogy elbájoljon, nem pedig hogy lángra gyujtson.

Vadnai Károly.

Ujdon-ságok.

— (*Ő Felsége Pestre érkezése*) 12-dikén d. u. 2 óraker történik; 13-kán a klérus, nemesség és hatóságok bemutatása; 14-dikén Veni sancte a vár-kápolnában s az országgyűlés megnyitása a budai királyi palota tróntermében; délután diszebed, melyre a mágnások és képviselők meghivatnak; 15 én nyilvános audientia; 16-kán közintézetek s a lövölde meglátogatása; 17 én az egyes országgyűlési tagok bemutatása; 18-án audientia, katonai diszszemle; 15, 16, 17 és 18-kán királyi diszebedek, melyekre mágnások és képviselők hivatalosak; 19-kén este viaszautazás Bécsbe. — Hogy a képviselők egyelőre a muzeumban, a főrendek pedig a megyeház nagy termében fognak ülésezni, az már véglegesen ei van határozva.

— (*A levelek biztossága.*) Volt rá eset, hogy a postahivataloknál okozott visszaéléseket vagy hanyagságot megróttuk; annál nagyobb örömünkre szolgál most, hogy dicséretest jegyezhetünk föl. Mig évek előtt mindennapi eset volt, hogy három levél közül csak kettőt kaptunk meg, az utóbbi hónapokban minden póstai küldemény pontosan kezünkhöz jön, habár azok nincsenek vevény (recepisse) által biztositva s az így jött levelekben sok-szor értékes kéziratokat, fényhépeket, sőt néha pénzt is veszünk át; e biztosság kétségkívül az illető póstakezelő uraknak köszönhető, kik a levélkihordók lelkiösmeretességét ellenőrzik. Közlebb is a pesti főpóstahivaltól kérdés intézetett hozzánk a végett, pontosan megkaptunk-e bizonyos ekkor meg ekkor innen meg innen érkezett vevény nélküli levelet, melyben gyaníthatólag pénz volt. Ohajtandó, hogy a levélhordók ilyen ellenőrzését minden városban alkalmazzák, s meg vagyunk róla győződve, hogy minden magánszemély a biztosság érdekében szívesen válaszol az illető póstahivatalnoknak, ha attól levél utján megkerestetik az iránt, hogy bizonyos levelet kapott-e. Angliában oly nagy a póstai küldemények biztossága, hogy csupán Londonban évenként több százezer frtra rug a nem recepisses levelekben küldött s a hiányos címzés miatt nem kézbesithe-

tett összegek száma, mit aztán hivatalosan hirdetnek.

— (*Gyászhirek.*) N.-Váradon m. hó 23-án hunyt el Bakacs Józsefné, Kovács Polixéna urhölgy, ki mig élt, minden szép, jó és nemesért buzgott; vigasztalja a legnagyobb veszteséget szenvedett férjet barátainak őszinte részvéte. — Dr. Schmutzer János ügyvéd barátunk nov. 1-jén költözött Pisában jobb létre, hová gyógyulást remélve utazott; 100,000 frtnyi vagyona örökösévé Buda városát, szülőhelyét tette. — Zombory Mtklós, ismert illusztrátorunk Z. G. öccse pedig 30 éves korában m. hó 27-dikén szelhüdes áldozata lett; művelt és tevékeny fiatal férfit vesztettünk benne.

— (*Az általános amnesztiára vonatkozólag*) azt írják, hogy az legközelebb az összes magyar emigrációra, valamint magában a birodalomban letartóztatott összes politikai elítéltekre ki fog terjesztetni s a pesti politikai körökben még azt is hozzá teszik, hogy az amnesztiának annyiban lesz visszaható ereje, a mennyiben az illetők kérelmére az elkoboztatott javak is vissza fognak adadni. E szerint azon kimenekült hazánkfiak is szabad hazatérhetést nyernek, a kik „in effigie“ kivégeztettek.

— (*Az európai fejedelmek gyűlése.*) Napoleon császár valamennyi uralkodót meg akar hívni az 1867-ki párisi iparmü-kiállításra. Nagyszerű békemanifestációról van szó, mely a kiállítás megnyitása vagy bezárásakor ünnepeletnék meg. Kedvező ürügy volna ez az uralkodók közti barátságos értekezletre s egyuttal a kongressus is létre jöhetne egy kézsavaritással. Azt hiszik, a kiállítás alkalmából a császár egy új rendet, az „Ordre de l'abeille“ (méh-rend) fog megállapítani, mely a becsület-rendjelével egyutt viselhető lesz, s mely valamennyi országok nevezetesebb iparosainak fog adományoztatni. A császárnéről szintén különböző hírek keringnek. Így a többi közt azt beszélük, hogy ismét Rómába akarna menni, s azon idő, melyben rég óhajtott látogatását tenné a szent atyánál, a jövő husvételre lenne kitüzve.

Mit szeretne a bécsi „Neue Fr. Presse”?

— Rajzolta *Jankó János.* —

A „N. Fr. Presse” azt szeretné, ha az oláh felfalná a székelyt;

Mire a szász atyafi megenné az oláhot;

Aztán a szászt elnyelné a magyar;

Hogy ő így *mindnyájunkat* együtt s egyszerre falhatna fel.

hatva azon áldásoktól, melyeket teremtményeire áraszt... Mi, Boyton John tudor Syracusából és West Jenkins Mari St.-Luisból, a házasság szentelt frigyére léptünk, s különösen ígérjük, hogy egymást becsülni és szeretni fogjuk... Megjegyzendő, hogy a szerződés aláírását szertartásos esetek előzte meg megindulásuk előtt.

— (*Különös szerelmi próba*) történt Tennerisben, Franciaországban, hol egy fiatal házaspár sétált az Armaçon partján. — Sétálás közben a nő azt kérdezte férjétől: „Tudsz-e uszni édesem?” „Nem!” volt a válasz. Erre a nő, a nélkül, hogy férjének ideje lett volna őt megakadályozni, a vízbe ugrott. A férj hősi feláldozással vetette magát utána a vízbe. A partonállók azonnal siettek megmentésükre; azonban nem volt rá szükség, mert a nő igen jól uszott és szerencsésen kihozta magával férjét is. A mint a partra értek, s a nő kissé lérázta magáról a vizet, fölkiáltott: „Boldog vagyok, ő szeret! Életét kockáztatta értem s vízbe ugrott utánam a nélkül, hogy uszni tudott volna.”

— (*Négyes öngyilkosság.*) Veszprémhez közel m. hó 1-jén találták az ugynevezett Fejmann kereskedőségéd hulláját, szívéen lövés tátongott, nem messze tőle pisztoly hevert; elszánt lehetett, miután zsebében lökészeteket találtak, melyekből azt következtetik, hogy nem sikerülés esetében azokra került volna a sor; sokak szerint megelőző este $\frac{2}{3}$ -ra hallatszott a durranás. — Ugyan-e domb meredek szírteiről mintegy félév előtt V. leváltárnok ugrott alá s rögtön meghalt. — Másnap reggelre új öngyilkossági hír lepelt meg: Farbinger telekkönyvi irnok lőtte magát agyon szállásán; okának a mértéktelen ivást és ennek következtében eladósodását mondják. — Harmadnap vagyis nov. 3-án ismét öngyilkossági hír: annak fivére, ki először agyonlőtte magát, szintén öngyilkos akart lenni, de kötelét, melyen függött s talán erősen ordított is, jókor levágták, így maradt életben. Ilyen az élet, egyik élni szeret, másik halni akar!

— (*Becsületért gyilkos.*) Az olasz határszéleken m. hó 27-dikén az összecsbüdült nép borzasztón büntetett meg egy gaz bűnöst. Az eset következő: Egy Castiglione della Silviere vidéki piemonti katona végleg elbocsáttatott a hadseregtől. Öröme, hogy ismét családjához fog visszatérni még magasabbra lön fokozva azért, hogy kevéssel elbocsáttatása előtt 5000 frankot nyert a bolognai sorsjátékban, s most arról gondolkozott, miként biztosítson kellemes jövőt elszegényedett családjá számára; 26-án este a katona Gollaratoba ért, s mint-hogy az éj nemsokára bekövetkezett, elhatározta, hogy a vendéglőben fog hálai. Az uton azonban egy tárcát talált, mely több százra menő lirajegyekkel volt tele. A vendéglőbe érve, nem titkolhatá örömét a felett, hogy családjához siet, s hogy azt boldoggá akarja tenni. E percben nagy jajveszékések közt egy öreg pór lép a terembe, ki előadja, hogy egész vagyonát, mely egy tárcába volt zárva, utközben elvesztette. A derék katona meggyőződven a dolog valóságáról, rögtön átadta a parasztnak a tárcát, s visszautasított minden jutalmat, mintán, mint örvendezve mondta, különben is mintegy 1500 frank van a zsebében. A katona be-

csületessége élénk elismerésre talált a jelenvolt vendégek részéről, s miután az elveszett tárca birtokosa azon ajánlatot tevő neki, hogy haza fogja kisérni, a katona engedett s mindketten meleg rokonszenv nyilváníttak közt hagyák el a fogadót. Mintegy két óra mulva azonban egy fiu érkezett a hátramaradt vendégek közé és jelenté, hogy a katona véres holtteteme a szomszéd erdőben fekszik. Egy pillanat alatt több mint 40 ember botokkal és kapákkal felfegyverkezve azonnal a mondtott helyen termett s a véres holttetemben csakugyan a derék katonát ismeré fel. A gyanu rögtön az öreg pórra esett, utána siettek s valóban a szerencsétlen katona 1500 frankját megtalálták nála. Mielőtt a rendőség a dolgot megakadályozhatta volna, a felbőszült pórok a gyilkosra rohantak s azt a szó betűszerinti értelmében darabokra tépték.

○ (*Cyruş Ázsia elfoglalása után*) ott 34,000 font aranyat lelt, ide nem számítván az aranyhordókat és ékességeket; ezek között vala egy boglárfa és egy szőlőtő szintén aranyból. Ilyen formán 500,000 talentumot (450 millió tallért, vagyis mintegy 27,000 millió forint) nyert.

○ (*Azon hegedű,*) a melyen Ole Bull Pesten is játszott, 1532-ben Gaspari di Solo által Aldobrandini bibornok parancsára készítettet. A fogantyu Benvenuto Cellini művészi faragványai által ékesítetik. Az érsek e hangszert az insbruki kamarának ajándékozta. 1809-ben, midőn e város a franciák kezébe került, e hegedűt egy francia katona vivé el és 400 frtért eladta oly egyénnek, ki az ily eszközök kedvelője és régi hegedűk muzeumával bírt. Annaira becsülé e hangszert, hogy a mesés összegeket, mik e hangszerért ígértettek, elutasítá, míg végre Ole Bullnak hagyá — testamentumban. —

Irodalom.

— (*„Az újabbkori rendőség titkai.”*) Franciából fordította János Ferenc; két kötet, 2 frt; kiadta Pfeifer Ferdinánd. — A titkoszerű megismerése az embert mindig sarkalja; ez alkalommal tehát igen jó alkalma nyílik a közönségnek e műben a titkok fátyola alá tekintetnie. A társadalmi élet egyik nagy titka volt eddig a rendőség, ezen sokszor hasznos, de még többször az emberiségre lidércként nehezédő intézmény szervezete s nem ismert, csak érzett működése. Az újabbkori irodalom naplók, titkos jegyzetek, levelezések, jegyzőkönyvek, rendőségi feketekönyvek s lapok közzététele által e tekintetben is világot vetett a formánok kémkedései sötét útaira s az ugynevezett „fekete szobák” titkaira, s az itt említett mű ezen irodalom egyik legérdekesebb terméke.

— (*Lamarine „Girondiak története”-nek*) 10-dik, vagyis utolsó kötete is megjelent már Pfeifer N. kiadásában, s így e nagybecsű munka, melynek kiadásával Pfeifer ur szolgálatot tett irodalmunknak, most már teljesen át van ültetve nyelvünkre. Az egész tíz kötetes mű ára 10 frt.

— (*„Kolozsvári nagy naptár 1866-ra.”*) Dózsa Elek arcképével; szerkesztette M. Papp Miklós, kiadta Stein János. Gondosan szerkesztett évkönyv, mely a sok hasznos tudnivalón kívül szépirodalmi részében Erdély legnépszerűbb íróitól közöl dolgozatokat.

— (*„Bem erdélyi hadjáratáról” című,*) a Czecc, egykori magyar tábornok által készített emlékiratokat Áldor Imre magyarra fordítja. E nagyérdemű történeti emlékirat kiadási jogát Emich Gusztáv szerezte meg.

Zeneművek.

— („A magyar nép dalai és dallamai,“) hangjegyekre tette és kiadta Szini Károly; Heckenast G. tulajdona. E 4-ik füzet is 50 dalt tartalmaz s ára 30 kr.

— („Szász Károly indulója,“) a kún-szentmiklósi dal-egylet hódolata jelölül; négy férfhangra szerzé Bors Károly, a nevezett egylet főigazgatója. E zenemű Emichnél nyomtatott.

Nemzeti színház.

Ki vannak tízve előadásra: dec. 3. *Király házasság.* — Jövő heti előkészületre kijelöltetnek: 4. *Páhal az operában* 2-or, és *Szegény marquis.* 5. *Kamilla.* 6. *Edda* először. 7. *Álarcos bdl.* 8. *Erdő szépe.* 9. *Észak csillaga.*

Szerkesztői üzenetek.

— *Aleppóba:* A tengereket és egész Európát megjárt kéziratcsomagot szerencsésen megkaptuk; jövő évnegyedi közleményeink egyik érdekesebbje lesz az. Egyiptomi élményeidet szintén e lapban óhajtjuk majd közzé tenni. Ázsiai orvosi gyakorlatod tapasztalatai leírását átadtuk az illető kezébe.

— *Pesten:* H. L. B.-nak. A most beküldöthöz hasonló tárgyú más két cikk már régen hever szerkesztőségi fiókunkban, előnyt azonban alkalmasint az öné nyer.

— *Vértesaljár:* Nagyon későn kaptuk meg; mult vasárnap már a „P. N.“ közölte az egésznek végbemenetelét.

— *Pesten:* E. K.-nak. E nemben forlításokat csak ritkán, akkor is európai híri szerzőktől szándékozunk adni.

— „Este“ című vers nem közölhető. — *Egy barnához* — és *Matildhoz* című kísérletek postilion d' amourjai nem lehetünk; lapunknak más feladata van.

— *Nagy-Váradra:* Fr. A.—r-nak. Mit vétettünk önnek, hogy kétszeresen büntett minket: először egész csomagot tevő, kifizetetlen levél küldésével, másodsor pedig orthographiátlan kísérletei elolvastatásával.

— *Pesten:* E. K.-nak. Az érintett beszélyről nincs tudomásunk. Az „Ábránd“ nagyon költőietlen.

— *Nagy-Szombathba:* A lap bezárása után érkezett; egyébiránt oly közleménynek különben sem adhatnánk helyet, melyről eleve tudjuk, hogy nyilatkozatot, és lennyilatkozatot stb. volna maga után.

— *Pesten:* A. L.-nak. Uhland ama költeménye valóban szép, de a fordításban sok a nem eléggé sima hely.

— *Kolozsvárra:* X. Y. Z. P. M.-től mi sem jött, valamint gr. B. J.-től sem.

— *Bajdra:* A M—s L—r életére vonatkozó adatokat, valamint a szives utbaigazítást köszönjük; Genfben azonnal irtunk.

— *Pesten:* L. P.-nak: A mint tér nyílik rá, a régieket is fölhasználjuk.

— *Kis-Szebenbe:* Z. J.-nak. Érdekesen van írva, meg fog jelenni.

— *Pesten:* V. V.-nak. Hasonló ügyességgel kiszemelt tárgyat máskor is szívesen fogadunk; azonban reméljük, hogy a tett rövidítéseket ön is célrányosnak találja.

— *Pesten:* P. E.-nek. Igen-igen hosszú, más kifogásunk nincs ellene; úti élményeiből vett rövid és közérdekű leírásokra gyorsabban kerülhetne a sor.

— *Szabadszóra:* W. S.-nak. A lehető legközelebb. Azonban másik óhajításának már csak a jövő évnegyedben felelhetünk meg.

Magyar értékpapírok árfolyama. 1865. december 2.

Befizetések összege	Legut. jóvédelme	a) Bank- és iparpapírok.	Árfolyam	
			pénz	ár
500	49	Pesti keresk. bankrészvény	690	700
63	100	" takarékpénzt. részv.	1020	1040
—	32	Budai " "	—	445
525	30	Buda-pesti lánchíd " "	368	370
150	4 80	" " " " " " " "	61	63
500	80	Pesti J.-hengermal. " "	1050	1060
210	25	Keresk. test. épül. " "	360	—
315	120	Első magy. bizt. társ. " "	543	555
210	50	Pannónia vizsont. bizt. társ. " "	323	330
200	—	Pest-losonci vaspálya rész. " "	—	—
1000	25	Pannónia-gőzmalom társ. " "	1570	1585
b) Földterhment. kötvények.				
		Magyar " " " " " "	70	71
		Temesi " " " " " "	69	70
		Horvát " " " " " "	71	72
		Erdélyi " " " " " "	65	66

Bécsi börze 1865. december 2.

Záloglevelek.	Adott ár	Tartottár	Adott ár	Tartottár
Magyar földhitelintéz. 5 1/2 %	77.—	77 50	Windischgrätz	16.— 17.—
" " 10 év. jöv. jegy. 6 %	93.—	95.—	Waldstein	16.— 17.—
Sorsjegyek.				
1839. évisorsolással 100 frtos	139.50	140.—	Keglevich	12.— 12.50
1839. " ötödörösben " "	135.50	136 50	'omo rentpapír	18.— 18.25
1854. " sorsolással " "	80.—	80.50	Részvények.	
1860. " " " " " "	84.90	85.10	Északi vasut	1648 1650
1860. " ötödörösben " "	92.90	93.10	500frank " " " "	178.60 178.90
1864. 5 sors. évenk. " "	78.30	77.15	Déli " " " "	172.50 173.50
Hitelintézeti " " " "	116.40	116.60	Nyugati " " " "	124.25 124.75
Dunagőzhajózási " " " "	75.50	76.50	Tiszai " " " "	147.— 147.—
Triesti " " " "	109.—	109 50	Bankrészvény	773.— 775.—
Budai " " " " 40 " "	21.—	22.—	Hitelintézet " " " "	160.70 160.90
Eszterházy herceg " " " "	62.—	66.—	Alsó oszt. esc. bank 500 " "	584.— 583.—
Salm " " " " " "	25 50	26.—	Lloyd " " " " 500 " "	218.— 220.—
Pálffy " " " " " "	21 50	22 50	Dunagőzhajózási 500 " "	447.— 449.—
Clary " " " " " "	21 50	22 50	Pénzmenek.	
St. Genois " " " " " "	21.50	22.50	Császári arany	5 17 5.18
			Ezüst	107.— 107.50

Fagyás ellen.

A „Politikai Hetilap“ 20-ik számában olvastam Numvári Werther Frigyes ur **Élet-ital-gyá-**rában készített (**Franzbrantwein**) sósorszeszre vonatkozó Szever Károly ur elismerését. S mint-hogy szó szerint a fájdalmas szaggatás és **rheumatikus** bajok ellen valóban én is kitűnő sikerrel használtam a fentebbi szert, sőt a hideg őszi idővel lábfagyásom kiujult, s nemcsak a fájdalom, de kínos viszketegség ellen is, a mellékelt könyvecske Dr. William Lee utasítása szerint eredményes gyógy-módnak vallom, mely hathatós szert a fagyás ellen is hasonló elismerésem mellett ajánlhatom. **Kapható Török József** ur gyógytárában, és **Thallmayer** és **Társas** uraknál, nádor-utca a „Flamingóhoz“, az illető gyárnok pecsétjével ellátva.

Ára egy nagy üvegnek 1 frt.
 „ „ kis „ „ 45 kr.
 Használati utasítás 20 kr.
 Pest, november 17-én 1865.

Eörley Kálmán, m. p.

Az **Életital és Franzbrantwein** központi iro-dája és főraktára: **Pest,** a muzeum átellenében, ország-ut 25. szám,